

УДК 78.071.1:78.03

Цитування:

Овсянніков В. Г. Музика гурту The Beatles у контексті творчо-технологічних і стильових аспектів. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2024. № 4. С. 344–349.

Ovsiannikov V. (2024). Music by 'The Beatles' in Creative, Technological and Stylish Aspects. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald: Science journal*, 4, 344–349 [in Ukrainian].

Овсянніков Вячеслав Георгійович,

кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри музичного мистецтва естради
КЗВО КОР «Академія мистецтв
імені П. Чубинського»
<https://orcid.org/0000-0001-8200-1709>
ovsiannikov.vg@gmail.com

МУЗИКА ГУРТУ THE BEATLES У КОНТЕКСТІ ТВОРЧО-ТЕХНОЛОГІЧНИХ І СТИЛЬОВИХ АСПЕКТІВ

Метою дослідження виступає характеристика творчих і технологічних рішень гурту The Beatles та визначення місця гурту в розвитку популярної музичної культури і рок-музики зокрема. **Методологія дослідження** полягає в застосуванні аналітичного методу і комплексного підходу, що дало можливість розглядати творчість гурту The Beatles як цілісне явище у контексті поєднання різних музичних стилів і впровадження технологічних інновацій звукозапису в процесі створення творчих доробків. **Наукова новизна** дослідження полягає в тому, що вперше в українському науковому вимірі визначено гурт The Beatles у контексті творчо-технологічних експериментів та інновацій, які вплинули на подальший розвиток популярної музичної культури. **Висновки.** Гурт The Beatles лишив відбиток на розвиток музичної культури в глобальному культурному просторі. Доведено, що творчі доробки гурту характеризуються багатоелементністю, як за змістовною складовою, так і за ідеєю написання аранжувань, використання музичного інструментарію, обробки звуку та загального «саунду». Визначено художню цінність пісень і альбомів гурту, а також важливу роль музики гурту в естетичному вихованні творчої молоді. Зосереджено увагу на інноваційних технологічних рішеннях обробки звуку в процесі звукозапису, які вплинули на подальший розвиток звукозаписувальної індустрії. Підкреслено один з найголовніших аспектів, яким відзначається творчість гурту The Beatles – поєднання різних музичних стилів. Проаналізовано виконавську майстерність, яка відзначається багатозаровістю.

Ключові слова: рок-гурт, рок-музика, музичний стиль, напрям музики, популярна музика, музичне естрадне мистецтво, мюзикл.

Ovsiannikov Viacheslav, Candidate of Arts, Associate Professor of the Department of Pop Music, Communal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional Council 'Academy of Arts'

Music by 'The Beatles' in Creative, Technological and Stylish Aspects

The purpose of the article is to characterise the creative and technological solutions of "The Beatles" and to determine the band's place in the development of popular music culture and rock music in particular. **The research methodology** consists of applying an analytical method and an integrated approach, which made it possible to consider the work of 'The Beatles' as an integral phenomenon in the context of a combination of various musical styles and the introduction of technological innovations in sound recording in the process of creating creative developments. **The scientific novelty** of the study lies in the fact that for the first time in the Ukrainian scientific dimension, 'The Beatles' were identified in the context of creative and technological experiments and innovations that influenced the further development of popular musical culture. **Conclusions.** 'The Beatles' left their mark on the development of musical culture in the global cultural space. It has been proven that the creative works of the band are characterised by multi-elements, both in terms of content and the idea of writing arrangements, using musical instruments, sound processing and general sound. The artistic value of the band's songs and albums, as well as the important role of the band's music in the aesthetic education of creative youth, were determined. Attention is focused on innovative technological solutions for sound processing in the sound recording process, which influenced the further development of the recording industry. One of the most important aspects that marks the work of 'The Beatles' is emphasised — the combination of different musical styles. Performing skills, which are multi-layered, are analysed.

Keywords: rock band, rock music, music style, music direction, popular music, pop music art, musical.

Актуальність теми дослідження. Розвиток сучасної популярної музичної культури багато в чому складається на досвіді минулого століття. Не так багато легендарних виконавців і гуртів в музичному мистецтві неакадемічних напрямів, у тому числі в рок-музиці, які лишили після себе не лише кращі зразки творчих доробків, а й сприяли розвитку звукозаписувальної індустрії, завдяки новаторському підходу до використання звукового обладнання. Такими є гурт The Beatles, адже своїми підходами та методами ініціювали поштовх в розвитку популярної музичної культури в цілому. Гурт своєчасно застосував поєднання технологій, вдало випрацював свій ексклюзивний "саунд" завдяки поєднанню музичних стилів, при цьому зберігши глибокий зміст в піснях і розважальну складову рок-н-ролу. Весь цей симбіоз варто досліджувати в цілому, щоб краще прослідкувати взаємозв'язки творчої, продюсерської та технічної складових. Аналіз останніх досліджень і публікацій. Гурт The Beatles представлений в розробках українських досліджень, серед них присутні роботи, які присвячені психоакустичним аспектам, питанням творчого доробку та музичного продюсування, стилю та технічних особливостей звукозапису: А. Бондаренка [3], І. Вавшко [4], В. Дьяченка [5], Т. Кушнірової [6], В. Папченка [10]. Широко представлений гурт «The Beatles» й в сучасних роботах багатьох зарубіжних авторів, серед них К. Badman [12], R. Reising [16], В. Spitz [18]. У вищезазначених розвідках розкриваються питання теорії та історії розвитку гурту, звукових технологій, аналізу пісень тощо. Однак, наразі в науці немає робіт, які висвітлюють гурт The Beatles крізь призму поєднання багатогранного дослідження, а саме у контексті творчо-технологічних аспектів.

Метою дослідження є характеристика творчих і технологічних рішень гурту The Beatles та визначення місця гурту в розвитку популярної музичної культури і рок-музики зокрема.

Виклад основного матеріалу. Музика The Beatles є результатом синтезу багатьох музичних стилів, але при цьому створена через різне сприйняття цих стилів та напрямів музики усіма учасниками гурту. Пол Маккартні зазначав, що характери в учасників гурту були різними та Джон Леннон мав зовсім інший характер, тому це сильно вплинуло на енергійну та емоційну складову творчості всього колективу.

Зі слів Пола Маккартні можна зрозуміти, що він слухав багато різноманітної музики від класики до рок-н-ролу, і на нашу думку це є одним з ключових факторів успіху гурту [15]. Це поєднання різних стилів дає особливе відчуття їх музиці, що робить гурт унікальним. Але The Beatles не просто поєднували декілька стилів музики, а формували по справжньому своє унікальне звучання. Коли вони грали щось у стилі регі або рок це звучало як оригінальний «саунд» The Beatles, а не як музика зазначених стилів.

Наприклад на написання пісні Michelle Пола Маккартні надихнула пісня французької співачки Едіт Піаф Me lord, яка звучить більш класично та консервативно і схожа на старі романси. Проте Пол Маккартні не просто переробив пісню, а змінив її емоційну складову. Саме комбінування стилів у поєднанні з закладеною емоційною складовою робить цю пісню оригінальною.

На гармонію вокальних партій у творчому доробку гурту The Beatles дуже сильно вплинула творчість гурту The Beach Boys, які були їх головними конкурентами, що вкотре доводить що The Beatles надихались максимально різноманітними напрямками музики.

Важливу роль в комерційній успішності музичної кар'єри виконавця чи гурту грає музичний продюсер. Молодому та амбітному колективу дуже пощастило, адже Джордж Мартін розкрив творчий потенціал колективу у повній мірі. До того ж продюсера називали "п'ятим бітлом", що означало повноцінність участі в творчому процесі на рівні з іншими учасниками гурту. Більшість аранжувань були написані Джорджем Мартіном для різних інструментальних складів і навіть для невеликого симфонічного оркестру. Гурт амбіційних юнаків грав музику скіфл й дедалі тяжів до рок-н-ролу. Проте цінні поради Джорджа Мартіна почали спонукати до формування баладного репертуару.

Ще однією перевагою Джорджа Мартіна була відкритість до експериментів. Справа, втім, що більшість продюсерів, зазвичай, працюють за робочими схемами "штампування" хітів, слідуючи стандартним основам створення структури й аранжування пісень, стандартним умовам і способам запису та обробки звуку. The Beatles були унікальними своїми творчими ідеями, експериментальним підходом до створення оригінальних композицій. Більшість продюсерів не вважали, що зворотний програш запису інструмента є хорошою ідеєю і відповіли б "наступного разу

спробуємо...". Джордж Мартін же був не проти таких незвичайних рішень і завжди підтримував не стандартні звукові підходи.

Бувало й навпаки, коли Джордж Мартін пропонував свої ідеї учасникам гурту і це також спрацьовувало. Наприклад, під час запису пісні Yesterday після того, як записали гітару з вокалом продюсер зазначив, що варто записати струнний квартет [13]. Натомість Пол Маккартні спочатку заперечував, але продюсер умовив спробувати ідею. Тож сьогодні ми чуємо легендарний хіт в такому вигляді, як це запропонував записати Джордж Мартін. Сьогодні пісня Yesterday налічує близько двох з половиною тисяч інтерпретованих версій.

Полу Маккартні дуже подобалась класична музика, особливо Й. С. Бах, що вплинуло на творчість гурту, адже вони запрошували Джорджа Мартіна та академічних музикантів для запису своїх музичних творів і переймали деякі риси класики у своїх піснях. За допомогою оркестровок Джорджа Мартіна музика стала звучати епічно та багато, що ще більше додавало різноманітності до музики The Beatles. Звучання труби у пісні Penny Lane сформувалося під впливом Й. С. Баха, а саме Маккартні зацікавила труба з дуже високим звучанням, проте Джордж Мартін підказав йому, що це труба-п'якколо, яка потім і була використана у пісні. Для запису труби Джордж Мартін запросив Девіда Мейсона. Можливість запрошувати кращих класичних музикантів завдяки Мартіну допомогла вдосконалити гурту їхню музику.

Пол Маккартні разом із гуртом захоплювались музикою із США, яка також дуже вплинула на творчість The Beatles, особливо рок-н-рол, блюз та інші напрями музики, зокрема творчість Літл Річарда. Гурт The Beatles ставили перед собою ціль закріпитись у США та стати там популярними, адже до цього жодному британському музиканту або гурту цього не вдавалося. Зрештою по справжньому популярним гуртом в Америці зробила пісня I wanna hold your hand.

Аналізуючи творчість «The Beatles» можна сказати що нова музика завжди народжується через натхнення та переосмислення старої музики. Щось по справжньому унікальне можна створити за допомогою синтезу різних стилів. Проте, головне при цьому грати або писати у своєму індивідуальному форматі, осмисливши стилі по своєму. Ця ознака присутня багатьом легендарним музикантам та продюсерам. Наприклад той же Рік Рубен відмінно синтезував хіп-хоп з роком у кінці 1980-х –

початку 1990-х років під час роботи з гуртом Run-D.M.C.

Поєднання різних стилів є одним з найголовніших елементів створення сучасної музики. На нашу думку, найцікавіша музика сьогодні створюється завдяки поєднання стильового новаторства другої половини ХХ століття і сучасних тенденцій та звукових трендів ХХІ століття: один стиль плавно трансформується в інший і в результаті може вийти новий напрям музики в цілому.

Для створення цікавого твору, необхідно слухати якомога більше різної музики та аналізувати її. Це стосується не лише музичної культури, а в цілому мистецтва сьогодення. Наприклад фільми Квентіна Тарантіно були створені завдяки його зацікавленості у старих вестернах, які він вдало інтерпретував запозичивши багато сцен та прийомів, створюючи при цьому щось нове. Тенденцію синтезу різних напрямів в музичному мистецтві можна прослідкувати й в творчих доробках гурту The Beatles.

Гурт The Beatles став уособленням контркультури 1960-х років, адже у 1962–1963 роках випуск таких пісень, як Please Please Me та I Want to Hold Your Hand, зробили найпопулярнішим рок-гурт в Англії, а в 1964 році «Beatlemania» вразила США [9]. Енергійні пісні утримували гурт на вершині попчартів, а імідж мав вплив на весь світ. Зокрема, дослідження індійської культури, музики, експерименти з індійською містикою та участь у політиці миру теж допомагали популяризації гурту. З 1965-го по 1967-й рік музика The Beatles стрімко розвивалася, ставала все більш витонченою, вишуканою та різноманітною – від балад (пісня Yesterday) до психоделічного хард-року (пісня Tomorrow Never Knows) [9].

The Beatles були не першими хто використовував ефект “фленджер”, але вони ввели тренд на цей прийом в звукозаписі, саме впровадивши його в пісні Tomorrow Never Knows з альбому Revolver, що стало знаковим для індустрії звукозапису [7]. Як же саме зародилася ідея впровадити дану інновацію? Відповідаючи на це питання звернемося до детальних подій, коли Джон Леннон заявив продюсеру Джорджу Мартіну та звукоінженеру Кену Таунсенду, що вже стомився співати однакові вокальні партії. Тоді продюсер запропонував подвоїти ці вокальні партії за допомогою магнітофона, а враховуючи психоделічний характер композиції, ще й із часовою затримкою. Процес затримки здійснювався вручну звукоінженером, який

притримував одну з бобін за її фланець. Звідси й назва ефекту – фланцювання (фланець англійською вимовляється як Flange). Окрім цього, The Beatles відомі своїм «псевдо-стерео» (reprocessed stereo). Проте, варто звернути увагу на те, що не лише The Beatles застосовували даний прийом просторовості звуку.

Окрім особливостей аранжування, виконання, запису та обробки звуку гурт The Beatles відзначилися й у ліричному плані. Спочатку вони писали пісні для фанатів, які більше подобалися їх цільовій аудиторії, а потім почали писати пісні для реалізації, в першу чергу, власних творчих задумів, але і ці творчі доробки подобалися фанам, хоча на концертах публіка не так емоційно сприймала їх.

Публічні виступи гурту завершилися у 1966 році, а такі альбоми, як Rubber Soul (1965), Revolver (1966) і The Beatles («Білий альбом», 1968) задають нові тенденції в рок-музиці [1; 9]. Гурт The Beatles не намагалися писати однотипну музику, адже завжди прагнули до створення чогось нового і намагалися лише втішити своїх фанатів, а творили музику яка приносила задоволення усім учасникам бенду. Зокрема, альбом Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band є прикладом таких експериментів і набув неймовірної популярності. Концептуальний альбом Sgt. Pepper's Lonely Hearts Club Band (1967) – студійна робота з використанням електронної музики, що характеризується ідейною цілісністю [9]. The Beatles одні з перших сформували альбом, де кожна наступна пісня несе змістовну складову попередньої, таким чином об'єднуючи пісні в одну послідовну траєкторію.

Варто зазначити, що багато українських діячів музичного мистецтва, музикантів і артистів в прямому сенсі вирости на музиці гурту The Beatles. Наприклад, лауреат Національної премії України імені Т. Г. Шевченка, народний артист України Тарас Петриненко, під час творчої зустрічі у квітні 2024 року, зазначив, що велику роль у формуванні фірмового «саунду» гурту «ЕНЕЙ», учасником якого він був, відіграла музика гурту The Beatles [8]. Рання творчість гурту The Beatles безпосередньо прослідковується і в українській естраді в рамках діяльності українського відомого композитора-аранжувальника Левка Дутківського [2]. Приділимо увагу й на зверненні до музики гурту The Beatles в рамках виховання естетичного музичного смаку у здобувачів фахової передвищої та вищої освіти зі спеціальності «Музичне мистецтво».

Наприклад, заслужений діяч мистецтв України, режисер-продюсер Красницький Микола Михайлович, за життя був прихильником гурту The Beatles і працюючи в Академії мистецтв імені Павла Чубинського, завжди прищеплював любов студентів до цієї музики. Як результат, більшість його вихованців наразі відзначаються успішною творчою кар'єрою і викладацькою діяльністю.

Окрім цього, за останнє десятиріччя в Україні розвивається концепція триб'ют концертів гурту The Beatles, яка передбачає наслідування музичного стилю, виконавської манери та іміджу у вигляді виконання творчого доробку гурту. Свідченням цьому є велика кількість концертних афіш в мережі інтернет з локальних концертних майданчиків столиці. Варто зазначити, на тому, що в сучасному глобальному культурному просторі популярність гурту не згасає, а навпаки, видозмінилася і ретранслювалася в мюзикл. Безперечно, така траєкторія своєчасна і цілком логічна, адже у свій час мультфільм Yellow Submarine (1968) в основі якого лежать пісні гурту був популярним, та й самі учасники гурту були акторами в головних ролях у художньому фільмі A Hard Day's Night (1964).

Розглянемо пов'язані з творчістю The Beatles найвідоміші мюзикли. Перевести світ образів у світ реальності пропонує мюзикл з однойменною назвою пісні гурту Let It Be (2012), який дебютував у Лондоні, проте пізніше почалися покази на Бродвеї [14]. Сюжет зосереджений на різних епізодах блискучої історії гурту. В основу цього мюзиклу покладено тридцять найвідоміших хітів англійського гурту, випущені з 1962 по 1969 рік, а музиканти які брали участь в мюзиклі схожі як візуально, так і виконавською манерою на легендарну четвірку. Фільм-мюзикл з піснями гурту Across the Universe (2007) вважається культовим, хоча сюжетна лінія й немає нічого спільного з історією гурту, проте послугувала музичним фундаментом – сучасні інтерпретації тридцяти чотирьох композицій гурту The Beatles, серед них чотири пісні виконані світовими зірками, зокрема Джо Кокером та вокалістом рок-гурту U2 Боно. Сюжет – музика The Beatles у Нью-Йорку 1960-х років і протести американської молоді проти війни у В'єтнамі створюють фон для роману між американською дівчиною з вищого класу та бідним ліверпульським художником [11]. Менш відомим є данський мюзикл She Loves You (2022) у супроводі легендарних пісень Джона Леннона та Пола Маккартні, про

сучасну сім'ю, де кожен по-своєму бореться з коханням [17].

Підсумовуючи підкреслимо, що особливістю гурту The Beatles було те, що вони експериментували створюючи свої хіти: приймали нестандартні рішення у поєднанні різних стилів, використовували екзотичні музичні інструменти, впроваджували технологічні інновації у звукозаписі, випрацьовували свою неповторну виконавську манеру та імідж, якому немає аналогів й до нині. В сучасній музичній культурі трансформаційна складова творчого доробку гурту The Beatles надзвичайно багатогранна як в Україні, так і закордоном.

Висновки. Гурт The Beatles лишив відбиток на розвиток музичної культури в глобальному культурному просторі. Доведено, що творчі доробки гурту характеризуються багатоелементністю, як за змістовною складовою, так і за ідеєю написання аранжувань, використання музичного інструментарію, обробки звуку та загального "саунду". Визначено художню цінність пісень і альбомів гурту, а також важливу роль музики гурту в естетичному вихованні творчої молоді. Зосереджено увагу на інноваційних технологічних рішеннях обробки звуку в процесі звукозапису, які вплинули на подальший розвиток звукозаписувальної індустрії. Підкреслено один з найголовніших аспектів, яким відзначається творчість гурту «The Beatles» – поєднання різних музичних стилів. Проаналізовано виконавську майстерність, яка відзначається багатозаровістю.

Література

1. Волинець І. П. Бітлз (The Beatles) // Велика українська енциклопедія. URL: [https://vue.gov.ua/Бітлз \(The Beatles\)](https://vue.gov.ua/Бітлз_(The_Beatles)) (дата звернення: 25.06.2024).
2. Гіра С. С. Композитор-аранжувальник Левко Дутківський як зачинатель українського біт-біту. Innovations and prospects in modern science. Proceedings of the 11th International Scientific and Practical Conference. SSPG Publish. Stockholm, Sweden. 2023. Pp. 296–299.
3. Бондаренко А. І. - Звукові технології як чинник творення музики кінця 1960-х років. *Молодий вчений*. 2017. №10. С. 246–250.
4. Вавшко І. В. Музична поетика рок-балади : дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03 «Музичне мистецтво». Київ, 2019. 213 с.
5. Дьяченко. В. В. Кросмистецькі ретроспективи звукових технологій (XX- початку XXI століття) // Культурно-мистецьке середовище: творчість та технології : матеріали XV Всеукр.

наук.-практ. конф. / М-во культ. України та інформ. політики ; Нац. акад. кер. кадрів культ. і мистец. ; Наук. тов. студ., асп., доктор. і молод. вч. (Київ, 19 жовтня 2023 р.). Київ : НАКККіМ, 2023. С. 52–55 с.

6. Кушнірова Т. В. Чубукова А. О. Особливості перекладу пісень гурту «The Beatles». Тези 74-ї наукової конференції професорів, викладачів, наукових працівників, аспірантів та студентів університету, 25 квітня – 21 травня 2022 р. Полтава : Нац. ун-т ім. Ю. Кондратюка, 2022. Т. 1. С. 229–231.

7. «Мистецтво звуку з марком ронсоном» (2021, watch the sound with mark ronson). Кіноріум. URL: <https://ua.kinorium.com/2749544/> (дата звернення: 20.06.2024).

8. Новини, день відкритих дверей, екскурсія по академії, майстер-класи, умови вступу, інформація для абітурієнтів, Академія мистецтв імені Павла Чубинського (Київ, Україна). URL: <https://chubynsky.best/tvorcha-zustrich-z-tarasom-petrinenkom-16-kvitnya.html> (дата звернення: 27.06.2024).

9. 60-річний ювілей британського біт-рок-гурту «Бітлз» – Українсько-польський центр. Українсько-польський центр – КПІ ім. Ігоря Сікорського. URL: <https://upc.kpi.ua/6483/60-річний-ювілей-британського-біт-рок-гу/> (дата звернення: 25.06.2024).

10. Папченко В. П. Музичне продюсування: генеза і трансформації. Культурологія. Філологія. Музикознавство: міжнар. вісн. К.: Міленіум, 2015. Вип. II (5). С. 168–172.

11. Across the universe (2007). IMDb. URL: <https://www.imdb.com/title/tt0445922/> (дата звернення: 22.09.2024).

12. Badman, K. (2009). The Beatles: off the record. Omnibus Press.

13. Episodes:soundbreaking. Soundbreaking. URL :<https://soundbreaking.com/episodes/> (дата звернення: 26.06.2024).

14. Let it be - broadway licensing. Broadway Licensing. URL: <https://broadwaylicensing.com/shows/perfect-for-schools/let-it-be/> (дата звернення: 20.09.2024).

15. McCartney 3,2,1 (TV mini series 2021) - episode list - imdb. IMDb. URL: https://m.imdb.com/title/tt13679628/episodes?ref_=tt_eps_sm (дата звернення: 22.06.2024).

16. Reising, R. (Ed.). (2017). 'Every Sound There Is': The Beatles' Revolver and the Transformation of Rock and Roll. Routledge.

17. She loves you. Tivoli. URL: <https://www.tivoli.dk/en/kultur-og-program/teater/2022/she-loves-you> (дата звернення: 24.09.2024).

18. Spitz, B. (2012). The Beatles: the biography. Hachette UK.

References

1. Volynets, I. P. *The Beatles*. Great Ukrainian encyclopaedia. Retrieved from: [https://vue.gov.ua/Бітлз_\(The_Beatles\)](https://vue.gov.ua/Бітлз_(The_Beatles)) [in Ukrainian].
2. Hiha, S. S. (2023) Composer-Arranger Levko Dutkivskiy as the Initiator of Ukrainian Big Beat. Innovations and Prospects in Modern Science. Proceedings of the 11th International Scientific and Practical Conference, 296–299. Stockholm [in Ukrainian].
3. Bondarenko, A. I. (2017). Sound Technologies as a Factor in Creation of Music in Late 1960s. *Young Scientist*, 10, 246–250 [in Ukrainian].
4. Vavshko, I. V. (2019). Musical Poetics of Rock Ballads. Candidate's Thesis. Kyiv [in Ukrainian].
5. Diachenko, V. V. (2023) Cross-Artistic Retrospectives of Sound Technologies (20th – Early 21st Centuries). Proceedings of the 15th All-Ukrainian Conference 'Cultural and artistic environment: creativity and technologies', 52–55. Kyiv [in Ukrainian].
6. Kushnirova, T. V., & Chubukova, A. O. (2022). Peculiarities of the Translation of the Songs by "The Beatles". Proceedings of 74th Scientific Conference Of Professors, Teachers, Researchers, Graduate Students And University Students, (1), 229–231. Poltava [in Ukrainian].
7. Kinorium (2021). 'Watch the sound with mark ronson'. Retrieved from: <https://ua.kinorium.com/2749544/> [in Ukrainian].
8. Communal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional Council "Academy of Arts" (2024). News, open day, tour of the academy, master classes, admission conditions, information for applicants. Retrieved from: <https://chubynsky.best/tvorcha-zustrich-z-tarasom-petrinenkom-16-kvitnya.html> [in Ukrainian].
9. Ukrainian-Polish Centre – Igor Sikorsky KPI. (2020). The 60th anniversary of the British beat-rock band The Beatles. Retrieved from: <https://urc.kpi.ua/6483/60-річний-ювілей-британського-біт-рок-гу/> [in Ukrainian].
10. Papchenko, V. P. (2015). Music Production: Genesis and Transformations. *Culturology. Philology. Musicology*, 2, 168–172 [in Ukrainian].
11. Across the Universe (2007). IMDb. Retrieved from: <https://www.imdb.com/title/tt0445922/> [in English].
12. Badman, K. (2009). *The Beatles: Off the Record*. Omnibus Press [in English].
13. Episodes: soundbreaking (2016). *Soundbreaking*. URL: <https://soundbreaking.com/episode/> [in English].
14. Let it be – Broadway licensing. *Broadway Licensing* (2012). URL: <https://broadwaylicensing.com/shows/perfect-for-schools/let-it-be/> [in English].
15. McCartney 3,2,1 (2021). IMDb. Retrieved from: https://m.imdb.com/title/tt13679628/episodes?ref_=tt_eps_sm [in English].
16. Reising, R. (Ed.). (2017). *Every Sound There Is: The Beatles' Revolver and the Transformation of Rock and Roll*. Routledge [in English].
17. She loves you (2022). Tivoli. Retrieved from: <https://www.tivoli.dk/en/kultur-og-program/teater/2022/she-loves-you> [in English].
18. Spitz, B. (2012). *The Beatles: The Biography*. Hachette UK [in English].

*Стаття надійшла до редакції 09.10.2024
Отримано після доопрацювання 11.11.2024
Прийнято до друку 20.11.2024*